

BügelHajema
Mevr. C. Roovers
Utrechtseweg 7
3811 NA Amersfoort

Projectnummer: 16010403/CKU/brf1
Contactpersoon: Dhr. C.P. Kuijpers
E-mail: ckuijpers@idds.nl
Datum: 4 mei 2016
Betreft: Quickscan conventionele explosieven
Plangebied Blankensgoed-Noord, Voorthuizen

Geachte mevrouw Roovers,

Binnen de projectlocatie Blankensgoed-Noord te Voorthuizen is een herontwikkeling gepland, waarbij verschillende grondroerende werkzaamheden zullen plaatsvinden. U heeft IDDS Explosieven gevraagd om door middel van een quickscan te inventariseren of in de bodem van de projectlocatie rekening gehouden moet worden met het mogelijk voorkomen van conventionele explosieven (CE) uit de Tweede Wereldoorlog.

Achtergebleven explosieven uit de Tweede Wereldoorlog in Nederlandse bodem kunnen een risico vormen binnen de realisatie van een project. Vanzelfsprekend is het aantreffen van een explosief gevaarlijk, maar naast de veiligheidsrisico's kan ook druk op planning en budget ontstaan.

Voor de inventarisatie van mogelijke risico's ten aanzien van CE zijn enkele bronnen (uit interne en externe archieven) geraadpleegd. De resultaten laten zien dat een gedeelte van het projectgebied als verdacht kan worden beschouwd met betrekking tot CE. In onderhavige brieffrapportage worden de bekende oorlogshandelingen binnen de gemeente Barneveld, Voorthuizen en het plangebied besproken. Tot slot volgt een advies voor uitvoering van opsporingsonderzoek naar CE binnen het verdacht gebied.

Met vriendelijke groet,
IDDS Explosieven

C.P. Kuijpers BA

NOORDWIJK (hoofdkantoor)

's-Gravendijkseweg 37 | T 071 - 402 85 86
Postbus 126 | info@idds.nl
2200 AC Noordwijk | www.idds.nl

VEENENDAAL

T 0318 - 69 00 22

BREDA

T 076 - 548 66 20

HOOGVEEN

T 0528 - 72 22 29

SEVENUM

T 077 - 467 05 86

De gemeente Barneveld tijdens de Tweede Wereldoorlog

Ten tijden van de Tweede Wereldoorlog lag Voorthuizen aan de Grebbelinie. Het dorp had zowel aan het begin als het einde van de Tweede Wereldoorlog flink te lijden onder het oorlogsgeweld. De Grebbelinie was een Nederlandse verdedigingslinie die al in de tweede helft van de 18^e eeuw werd aangelegd. De linie liep grofweg vanaf de Zuiderzee (heden IJsselmeer) langs de Eem, via de Grebbeberg naar de Gelderse Vallei. De verdedigingslinie was gebaseerd op inundatie, het opzettelijk onder water zetten van gebieden. Hierdoor werden gebieden onbegaanbaar voor naderende grondtroepen en konden deze het geografisch belangrijke westen (Holland) niet bereiken. Begin twintigste eeuw raakt de Grebbelinie in onbruik maar door de dreiging van Nazi-Duitsland werd de Grebbelinie weer enigszins opgedoekt. In de meidagen van 1940 valt Nazi-Duitsland Nederland binnen en vinden op verschillende plekken langs de Grebbelinie gevechten plaats. Deze waren het hevigst bij de Grebbeberg, maar ook in de omgeving Voorthuizen-Barneveld werd flink gevochten.

Tien tot vijftien procent van de explosieven die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn gebruikt is niet afgegaan. Hierdoor worden er zeventig jaar na dato nog ieder jaar honderden explosieven in de Nederlandse bodem aangetroffen. Het aantreffen gebeurt tijdens grondwerkzaamheden, maar ook vaak spontaan. Indien er een explosief wordt aangetroffen tijdens de uitvoering van een project, kan dit grote gevolgen hebben voor zowel de planning als het budget van de werkzaamheden.

Oorlogshandelingen in de omgeving van het plangebied Blankensgoed-Noord

Voor de rondweg N303 te Voorhuizen (nabij het plangebied) is door REASeuro een tweetal vooronderzoeken opgesteld. Hierin komt naar voren dat in de omgeving rondom het plangebied gedurende de Tweede Wereldoorlog tweemaal gevechten hebben plaatsgevonden, namelijk gedurende de inval van Nazi-Duitsland en de bevrijding daarvan. Deze gebeurtenissen staan hieronder beschreven conform de vooronderzoeken.

Grondgevechten en artilleriebeschietingen gedurende de meidagen van 1940

Tijdens de Duitse aanval op Nederland in de meidagen van 1940 vinden de eerste oorlogshandelingen in en direct rondom Voorthuizen plaats. De Nederlandse troepen bieden verzet tegen de Duitse aanval. Desondanks vallen er grote delen van Nederland, waaronder Voorthuizen, al snel in de handen van Nazi-Duitsland. Op 11 mei proberen Nederlandse troepen Voorthuizen te heroveren. Deze aanval mislukt en de troepen worden door de Duitsers over de Rijksweg weer terug naar Terschuur gedreven. Op 13 mei 1940 beschieten Nederlandse troepen met artillerie vanaf Amersfoort verschillende bezette dorpen, waaronder Voorthuizen. Hierbij wordt vooral het dorpskern, ten zuiden van het plangebied, getroffen.

De bevrijding van Voorthuizen

Tijdens de bevrijding van Nederland boven de rivieren, in de lente van 1945, wordt er tevens in Voorthuizen gevochten. Op 16 april 1945 krijgt de Canadese tankdivisie opdracht om richting Voorthuizen op te rukken. De Duitsers hadden op de Prinsenkamp, langs de Woudweg stellingen gebouwd. Te Zeumeren breken er gevechten uit tussen Canadese en Duitse troepen en aan het einde van de dag vallen de eerste geallieerde granaten neer in Voorthuizen. Op 17 april worden Canadese tanks op de kruising Overhorsterweg en Kerkstraat aangevallen door Duitse troepen met antitankgranaten. Om te voorkomen dat de Canadese tanks ook nog zouden worden aangevallen door het Duitse geschut, opgesteld aan de Prinsenkamp, werd er een rookgordijn gelegd. Ondanks het rookgordijn kreeg de Canadese tanks een groot aantal granaten over zich heen. Om 14.00 die dag werd er aan de geallieerde infanterie de opdracht gegeven om Voorthuizen te zuiveren van Duitse soldaten. Tijdens deze actie gingen een aantal boerderijen aan de Prinsenkamp in vlammen op. Ook het noordelijke gedeelte van de Kerkstraat/Overhorsterweg werd getroffen door granaatvuur.

Naoorlogse CE vondsten nabij het plangebied

In de naoorlogse periode zijn op de bovengenoemde gevechtslocaties in de omgeving van het plangebied verschillende explosieven geruimd. Vanaf 1945 tot 1970 werd dit door diverse overheidsdiensten uitgevoerd, met ieder een eigen archief. Deze archieven zijn nooit gecentraliseerd en bewaard gebleven. Pas vanaf 1970 heeft de Explosieven Opruimings Dienst Defensie (EODD) iedere melding van aangetroffen munitie bijgehouden. Uit dit archief blijkt dat aan de Rubenslaan 67, wat zich direct ten westen van het plangebied bevindt, een rookgranaat van een 2 inch mortier is aangetroffen. Aan de Prinsenweg 6, ten noorden van het plangebied, is klein kaliber munitie (KKM) afkomstig van een defecte Canadese tank aangetroffen.

Afb. 1.: Indicatie van de locatie van het plangebied Blankensgoed-Noord, gelegen ten noorden van Voorthuizen

PRA Noordelijke Rondweg Voorthuizen

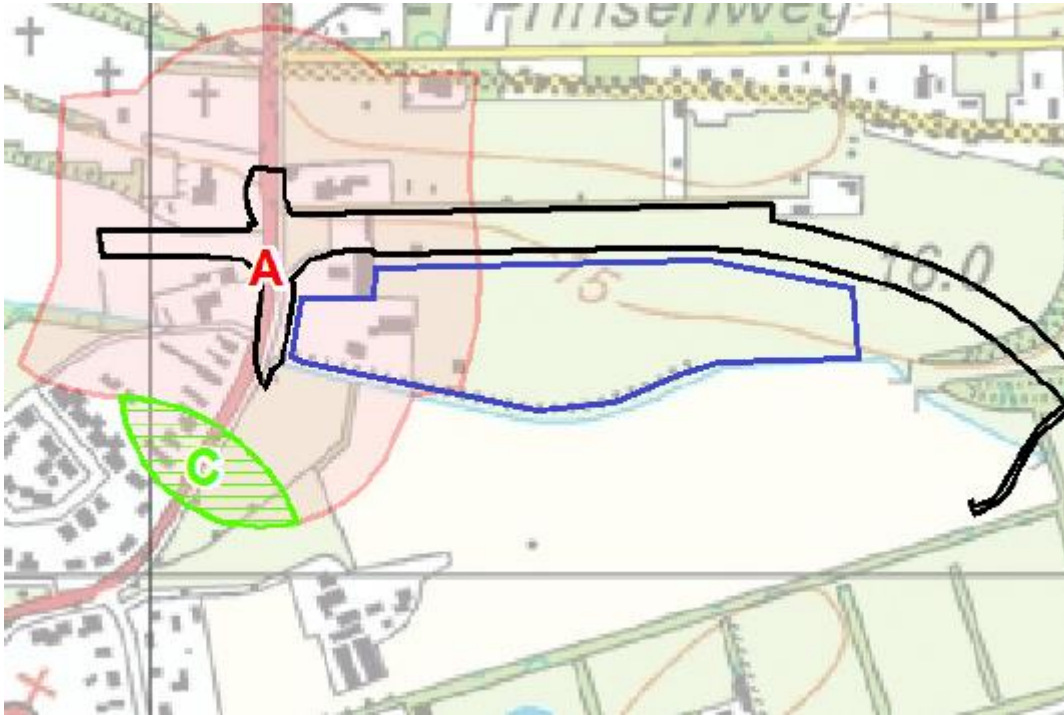
Voor aanleg van de Noordelijke Rondweg (N303), welke direct ten noorden van het plangebied zal worden gerealiseerd, is in 2013 door REASeuro een Projectgebonden Risico-Analyse (PRA) opgesteld met kenmerk: RO-130067 versie 1.0, d.d. 28-05-2013. De PRA is conform het WerkveldSpecifiek Certificatieschema voor het Systeemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven (WSCS-OCE) opgesteld en is ook van toepassing op het onderhavige plangebied. Het in de PRA gestelde verdachte gebied (gebied A) overlapt met het westelijke deel van het plangebied. Dit gebied is gelegen aan de huidige Rubensstraat. Rondom deze straat is aan beide zijden 150 meter afgebakend als verdacht gebied. Hiervan valt het westelijke deel binnen het huidige plangebied. In dit gebied is er sprake van een verhoogde kans op het aantreffen van geschutmunitie tot en met 2 inch mortier. De munitieartikelen kunnen worden aangetroffen tot circa 50 centimeter onder het maaiveld (ten tijde van de Tweede Wereldoorlog).

Voorlopig advies

Op basis van de inventarisatie is vastgesteld dat in en rond de directe omgeving van het plangebied Blankensgoed-Noord diverse oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden. Het huidige plangebied valt binnen het onderzoeksgebied van de PRA, welke eerder voor aanleg van de Noordelijke Rondweg is opgesteld. In de PRA komt naar voren dat het westelijke deel van plangebied verdacht is op CE. In afbeelding 2 staat het huidige plangebied geprojecteerd in de opsporingskaart van de PRA. In het rood wordt het verdachte gebied weergegeven.

Voor grondroerende werkzaamheden binnen het verdachte gebied wordt geadviseerd om opsporingsonderzoek naar CE uit te laten voeren voorafgaand aan de uitvoering van de voorgenomen grondwerkzaamheden door een gecertificeerd opsporingsbedrijf conform de WSCS-OCE. In de PRA worden de maatregelen betreffende de opsporing van CE als volgt beschreven:

“De opsporing dient zich in verdacht gebied A te richten op 2 inch mortiergranaten tot een diepte van 0,50 m-mv.”

Afb. 2.: Plangebied (blauwe kader) opgenomen in de kaart met de opsporingsgebieden uit de PRA van de Noordelijke Rondweg. Het zwarte kader kan buiten beschouwing worden gelaten, dit betreft de Noordelijke Rondweg.

Subsidieregeling

Momenteel bestaat vanuit het Rijk voor alle (gemaakte) kosten in het kader van OCE-werkzaamheden, de zogeheten bommenregeling als suppletie-uitkering voor gemeenten. Binnen de regeling wordt 70% van de (daadwerkelijk) gemaakte kosten vergoed door het Rijk. Alleen via een vastgesteld raadsbesluit door de gemeente waarbinnen de opsporingslocatie is gelegen kan aanspraak worden gemaakt op de vergoeding. Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt de regeling de komende jaren mogelijk beperkt. Naar verwachting wordt in de meicirculaire 2016 hierover een uitspraak gedaan.

Bronnenlijst

- Vooronderzoek Voorthuizen N303, uitgevoerd door REASeuro, met als kenmerk: RO-110139 versie 1.0, d.d. 08-11-2011.
- Historisch Vooronderzoek Noordelijke Rondweg Voorthuizen, uitgevoerd door REASeuro met kenmerk: RO-120063 versie 1.0, d.d. 25-07-2012.
- Projectgebonden Risico-Analyse, uitgevoerd door REASeuro met kenmerk: RO-130067 versie 1.0, d.d. 28-05-2013.